

[Avaleht](#) > [Koolitus, Õigusalase Koostöö Võrgustikud Ja Kohtuasutused](#) > [Netherlands](#)

Kohtunike ja prokuröride algkoolitus

Euroopa Liidus

Sisu koostaja:

Madalmaad

Madalmaad

Kohtunikud

Üldkirjeldus

Kohtunike põhikoolitus on kohustuslik kõikidele isikutele, kes soovivad saada kohtunikuks. Pärast seda, kui valikukomisjon on välja valinud sobivad kohtunikukandidaadid, viiakse lõpule õigusalasel põhikoolitusel osalejate vastuvõtt kohtus, kus nad tööle hakkavad. Vastavas kohtus määratakse koolitusprogrammi kestus kindlaks õiguskoolituse keskusega konsulteerides.

Õiguskoolituse keskusega konsulteerides määratakse kindlaks koolitusprogrammi kestus (vähemalt üks aasta ja kolm kuud, kõige rohkem neli aastat, sõltuvalt konkreetse isiku teadmistest ja kogemustest) ning valitakse välja töö- ja koolituskeskkond, kus kohtunikukandidaat kõigepealt tööle asub. Kui kohtunikukandidaat on koolituse läbinud, nimetatakse ta üldkohtuniku ametikohale, mis tähendab, et ta võib töötada igas kohtu osakonnas (tsiviil-, haldus-, kriminaal-, perekonnaõigus jne).

Kohtunikukandidaatide koolitust korraldavad kohtud koostöös õiguskoolituse keskusega. Suurem osa koolitusest toimub töö- ja koolituskeskkonnas, kus kohtunikukandidaate valmistavad ette tegevjuhendajad, kes tegelevad nende juhendamise ja neile tagasiside andmisega. Lisaks pööratakse ühel päeval nädalas õiguskoolituse keskuse põhijuhendaja eestvedamisel tähelepanu õppeprotsessile ja kursustele, mida kohtunikukandidaadid läbivad. [Põhikoolituse kord](#) on kättesaadav kohtunõukogu veebisaidil.

Uus kohtunikukandidaatide rühm alustab iga kolme kuu tagant. Koolitusprogrammis osaleb maksimaalselt 130 kohtunikukandidaati aastas. 2021. aastal läbisid koolituse edukalt 83 kohtunikukandidaati. 2021. aasta lõpus oli koolitust läbimas 248 kohtunikukandidaati.

Juurdepäas põhikoolitusele

Koolitusprogrammi kandideerijad peavad olema omandanud õigusteaduste magistrikraadi ja olema läbinud konkreetse kursuste paketi, mis valmistab neid ette tööks kohtuvaidluste advokaadi või kohtuniku ametikohal. Samuti peavad nad omama vähemalt kaks aastat asjakohast õigusalast töökogemust väljaspool kohtusüsteemi. Kandidaadid valib välja riiklik kohtunike valikukomisjon koostöös kohtutega. Valikumenetlus koosneb kuuest etapist.

Esmalt toimub kandideerimisavaldustel põhinev valikumenetlus. Iga vaba ametikoha kohta valib kohtu juhataja või kohtu esimees ja riikliku kohtunike valikukomisjoni sekretär välja viis kandideerimisavaldust. Selles protsessis juhindutakse punktisüsteemist. Seejärel korraldab hindamisfirma LTP analüütilise testi. Test hõlmab verbaalset arutlusoskust, kriitilise mõtlemise oskust ja abstraktse mõtlemise oskust. Selle testiga, mida on hinnanud Hollandi Testide ja Testimise Komisjon (COTAN) või muu sarnane asutus, määratakse kindlaks, kas kandidaat omab keskmisest paremat analüüsioskust ja et tal selgelt puuduvad kultuurilised eelarvamused. Analüütiline test hõlmab verbaalset arutlusoskust, kriitilise mõtlemise oskust ja abstraktse mõtlemise oskust.

Pärast seda, kui kandidaadid on läbinud analüütilise testi, esitavad kohtud nad vestlusele. Seejärel saadetakse

kohtutele kandideerimisvorm ja kaks soovitus iga kandidaadi kohta. Kohus kutsub kandidaadid vestlusele, mis toimub kohaliku valikukomisjoni ja juhatuse kavandatud kohtumise vormis. Pärast vestlust võib kandideerimismenetlust jätkata kuni kolm kandidaati vaba ametikoha kohta, millele järgneb hindamine. Hindamiskeskuses viib psühholoogiaharidusega spetsialist kandidaadiga läbi struktureeritud vestluse ning kandidaati testitakse isiksuseküsimumstiku (sh dilemma test), arutelu simulatsiooni ja rollimängu käigus. Testi käigus hinnatakse, kas kandidaadil on kohtunikuna töötamiseks vajalik pädevus või kas ta omab suutlikkust, et seda koolituskursusel arendada.

Seejärel läbivad kandidaadid lõplikud vestlused. Neid vestlusi viib läbi riiklik valikukomisjon. Kandidaatidel tuleb osaleda kolmel viimasel vestlusel erinevate intervjuerijatega, milles käsitletakse kolme teemat. Seejärel arutavad kõik intervjuerijad nende vestluste tulemusi. Valikukomisjoni juhendatakse intervjuerimistehnikate ja hindamisaruande tõlgendamise osas. Pärast lõplike vestluste läbiviimist esitatakse kohtutele katsed edukalt läbinud kandidaadid. Kohtud otsustavad, millise kandidaadi (või millised kandidaadid) nad soovivad ametisse nimetada, ja edastavad selle teabe riiklikule kohtunike valikukomisjonile. Ülejäänud katsed edukalt läbinud kandidaadid esitatakse (võimaluse korral) teistele kohtutele.

Põhikoolituse vorm ja sisu

Sissejuhatavas etapis kaasatakse kohtunikukandidaat konkreetse kohtu töö- ja koolitusmeeskonda, kus kohtunikukandidaat arendab välja oma tegevussuuna ja pädevuse, lõimides omavahel töö- ja koolituskeskkonna. Sissejuhatava etapi lõpus viib kohtunikukandidaat läbi enesehindamise ning koostab isikliku koolituskava.

Seejärel algab koolitusprogrammi põhietapp (vähemalt üks aasta, maksimaalselt kolm aastat ja üheksa kuud). Põhietapp läbitakse kahes või kolmes kohtu töö- ja koolituskeskkonnas, sõltuvalt koolitusprogrammi kestusest ja isiklikust koolituskavast. Sellega seoses on võimalik osaleda erinevate kohtute ja apellatsiooniasutuste kohtuorganite töös. Juhendamisega tegelevad tegevjuhendajad. Peale selle pööratakse ühel päeval nädalas põhijuhendaja eestvedamisel tähelepanu õppeprotsessile, õpimapi ja koolituskavale ning uurimisprojektidele ja pädevustele, mis on vajalikud kõigis töö- ja koolituskeskkondades. Tegevjuhendaja ja põhijuhendaja juhendamine keskendub üksnes õppimisele, mitte hindamisele. Kohtunikukandidaadid osalevad ka järgmistel praktikatel: ühiskond, Euroopa ja rahvusvahelised kohtud või apellatsiooniasutused ja lühike või pikem praktika prokuratuuris, kui on valitud kriminaalmenetlusele orienteeritud töö- ja koolituskeskkond. Iga kolme kuu järel hindavad ja ajakohastavad põhijuhendaja, tegevjuhendaja ja kohtunikukandidaat isiklikku koolituskava. Pärast iga töö- ja koolituskeskkonnaga seotud etapi läbimist toimub kohtunikukandidaadi, põhijuhendaja ja tegevjuhendajaga koolitatava üleviimise hindamine.

Rahvusvaheline praktika on kohtunikukandidaatidele kohustuslik. Selle praktika kestus varieerub alates programmi AIAKOS Euroopa õiguslase koolituse võrgustiku koolitusprogrammis osalemisest kuni aastase praktikani Strasbourgis Euroopa Inimõiguste Kohtus. Lisaks kuulub kohtunikukandidaatide koolitusprogrammi kursus „Euroopa kohtunik“. Töö- ja koolituskeskkondades osalevad kohtunikukandidaadid Euroopa õigusega seotud kursustel, näiteks Euroopa haldusõigust puudutaval tsiviilõiguse kursusel.

Põhikoolituse läbimine ja kvalifitseerumise protsess

Uue kohtunike/kohtute põhiprogrammi jaoks välja töötatud hindamine põhineb kohtunikukandidaadi omavastutusel oma koolitusprogrammi eest, ja stimuleeriva õpikeskkonna tagamisel, samuti kohtute endi koolituslase panuse toetamisel ja põhijuhendaja juhendamisel. Eksamineerijate nõukogu hindab kandidaate vestluse ja õpimapi alusel, mille koostamise eest vastutavad koolitatavad. Õpimapp peab sisaldama mitmeid kohustuslikke koolituse läbimist tõendavaid materjale ja osa mapist võib koostada vastavalt kandidaadi soovile. Stimuleeriva õpikeskkonna tagamiseks on vaja, et koolitusprogramm toimuks turvalises keskkonnas ja et hindamine võimaldaks kohtunikukandidaatidel võimalikult hästi areneda ja oma andeid rakendada. Me järgime seda põhimõtet nii palju kui võimalik, hoides õpetamise ja hindamise võimalikult palju lahus ning muutes hindamise läbipaistvaks ja objektiivseks. See võimaldab juhendajal täielikult keskenduda juhendaja rollile ja kohtunikukandidaadi arendamisele.

Tegevjuhendaja ja põhijuhendaja annavad siiski hindamise oma panuse – nad peavad täitma iga kolme kuu järel õpimapi jaoks mitmeid tagasiside- ja hindamisvormi ning andma õpimapi sisule heakskiidu. Selleks et hindamissüsteem oleks läbipaistev ja objektiivne, peavad sellel olema selged hindamiskriteeriumid ja selge menetluskord ning tagada tuleb võimalikult järjepidev usaldusväärsus hindajate seas. Selleks on vaja hindajate koolitust ja õguskoolituse keskuse spetsialisti juhendamist. See avaldab head mõju ka hindamise kvaliteedile.

Lisaks tagab koolitusprogrammi struktuur ka selle, et kandidaate ei hinnata rohkem, kui see on vajalik õiguslikust seisukohast. Kirjeldatud süsteem, mis hõlmab kindlaksmääratud hindamistähtaegu ja vajaduse korral täiendavat hindamist, vastab sellele eesmärgile. Seetõttu lähtub hindamissüsteem võimaluse korral koolitatavatele suunatud paindlikkusest ning toetab ka didaktilisi uuendusi pädevuse arendamisel.

Esimene vahehindamine toimub siis, kui koolitusprogrammist on läbitud kaksteist kuud, st pärast üheksakuulist koolituskogemust töö- ja koolituskeskkonnas (mis toimub pärast kolmekuulist sissejuhatavat etappi). Hindamisel keskendutakse aspektile, kas kohtunikukandidaadil on kohtunikutööks vajalik pädevus ja kas koolitatava areng on olnud piisav. Kui isiku koolitusprogramm kestab kolm aastat või kauem, järgneb teine vahehindamine umbes kogu järelejäänud koolitusprogrammi keskel. Eksamineerijate nõukogu võib vajaduse korral otsustada soovitada järgnevat lisahindamist, mida ei ole märgitud kohtunõukogule esitatud isiklikus koolituskavas. Igal juhul lõpeb koolitusprogramm lõpliku hindamisega, et välja selgitada, kas kohtunikukandidaat omab uue kohtuniku ametikoha jaoks vajalikku iseseisva tegutsemise võimet. Selle käigus hinnatakse, kas kohtunikukandidaat vastab kõigile lõplikele õpisaavutustele või mitte. Eespool nimetatud süsteem tagab, et kandidaate ei hinnata rohkem kui vaja, mis toetab hindamise kasutamist õigusliku vahendina. See aitab tagada, et koolituse ja hindamise lahusus säiliks. Samuti on selle puhul tagatud stimuleeriv õpikeskkond, soovitud määral paindlikkus ja programmi atraktiivsus.

Koolitusprogramm ei hõlma üksnes õiguslaseid teadmisi hõlmavaid teste. Seda seetõttu, et sellised testid ei ühtiks põhitingimusega, et kohtunikukandidaadid ise vastutavad oma koolituskursuse eest ja piisavate õiguslaste teadmiste omamine moodustab ilmselgelt suure osa sellest. Koolitusprogramm on üles ehitatud eeldusele, et koolitatavatel on vajalikud õiguslased teadmised (või nad omandavad need iga töö- ja koolituskeskkonna etapi alguses). Hinnatavad lõplikud õpisaavutused hõlmavad ka õiguslaseid teadmisi, mida tuleb demonstreerida praktilise töö käigus. Seetõttu tuleb rõhutada, et kohtunikukandidaadid peavad tagama, et nende õiguslaste teadmiste tase ei takistaks nende edusamme koolitusprogrammis tervikuna.

Prokurörid

Üldkirjeldus

Prokuröride põhikoolitus on kohustuslik kõikidele isikutele, kes soovivad saada prokuröriks. Pärast seda, kui valikukomisjon on välja valinud sobivad prokurörikandidaadid, viiakse lõpule õiguslasel põhikoolitusel osalejate vastuvõtt kohtus, kus nad tööle hakkavad.

Õiguskoolituse keskusega konsulteerides määratakse kindlaks koolitusprogrammi kestus (vähemalt üks aasta ja kuus kuud, kõige rohkem neli aastat, sõltuvalt konkreetse isiku teadmistest ja kogemustest) ning valitakse välja töö- ja koolituskeskkond, kus prokurörikandidaat kõigepealt tööle asub. Pärast koolituse läbimist nimetatakse prokurörikandidaat prokuröri ametikohale.

Prokurörikandidaatide koolitust pakuvad ringkonnaprokuratuurid koostöös õiguskoolituse keskusega. Suurem osa koolitusest toimub töö- ja koolituskeskkonnas, kus prokurörikandidaate juhendavad tegevjuhendajad, kes tegelevad nende juhendamise ja neile tagasiside andmisega. Lisaks pööratakse ühel päeval nädalas õiguskoolituse keskuse põhijuhendaja eestvedamisel tähelepanu õppeprotsessile ja kursustele, mida prokurörikandidaadid läbivad.

Uued prokurörikandidaatide rühmad alustavad kahel korral aastas, kaks rühma oktoobris ja kaks rühma aprillis. Koolitusprogrammis osaleb maksimaalselt 48–54 prokurörikandidaati aastas. 2021. aastal läbisid koolituse edukalt 34 prokurörikandidaati. 2021. aasta lõpus oli koolitust läbimas 117 kohtunikukandidaati.

Juurdepäas põhikoolitusele

Koolitusprogrammi kandideerijad peavad olema iseenesest mõistetavalt omandanud õigusteaduste magistrikraadi ja olema ka läbinud konkreetse kursuste paketi, mis valmistab neid ette tööks kohtuvaidluste advokaadi või kohtuniku ametikohal. Samuti peavad nad omama vähemalt kaks aastat asjakohast õiguslast töökogemust väljaspool kohtusüsteemi. Kandidaatide valik tehakse kõigepealt kohalikul tasandil (ringkonnaprokuratuurid), kui riiklik komisjon valib välja mõned inimesed, kandidaadid peavad läbima hindamise ja lõpuks valib kohalik ringkonnaprokuratuur välja parimad.

Esmalt toimub kandideerimisavaldustel põhinev valikumenetlus. Seejärel korraldab hindamisfirma LTP

analüütilise testi. Test hõlmab verbaalset arutlusoskust, kriitilise mõtlemise oskust ja abstraktse mõtlemise oskust. Selle testiga, mida on hinnanud Hollandi Testide ja Testimise Komisjon (COTAN) või muu sarnane asutus, määratakse kindlaks, kas kandidaat omab keskmisest paremat analüüsi oskust ja et tal selgelt puuduvad kultuurilised eelarvamused. Analüütiline test hõlmab verbaalset arutlusoskust, kriitilise mõtlemise oskust ja abstraktse mõtlemise oskust.

Pärast seda, kui kandidaadid on läbinud analüütilise testi, esitavad ringkonnaprokuratuurid nad vestlusele. Seejärel saadetakse ringkonnaprokuratuuridele kandideerimisvorm ja kaks soovitusi iga kandidaadi kohta. Hindamiskeskuses viib psühholoogiaharidusega spetsialist kandidaadiga läbi struktureeritud vestluse ning kandidaati testitakse isiksuseküsimustiku (sh dilemma test), arutelu simulatsiooni ja rollimängu käigus. Testi käigus hinnatakse, kas kandidaadil on prokurörina töötamiseks vajalik pädevus või kas ta omab suutlikkust, et seda koolituskursusel arendada.

Seejärel läbivad kandidaadid lõplikud vestlused. Neid vestlusi viib läbi riiklik valikukomisjon. Seejärel arutavad kõik intervjuerijad nende vestluste tulemusi. Valikukomisjoni juhendatakse intervjuerimistehnikate ja hindamisaruande tõlgendamise osas. Pärast lõplike vestluste läbiviimist esitatakse ringkonnaprokuratuuridele katsed edukalt läbinud kandidaadid. Ringkonnaprokuratuurid otsustavad, millise kandidaadi (või millised kandidaadid) nad soovivad ametisse nimetada. Ülejäänud katsed edukalt läbinud kandidaadid esitatakse (võimaluse korral) teistele ringkonnaprokuratuuridele.

Põhikoolituse vorm ja sisu

Sissejuhataval perioodil kaasatakse prokurörikandidaat konkreetse ringkonnaprokuratuuri töö- ja koolitusmeeskonda, kus prokurörikandidaat arendab välja oma tegevussuuna ja pädevuse, lõimides omavahel töö- ja koolituskeskkonna. Sissejuhatava etapi lõpus peab prokurörikandidaat läbima pädevuse hindamise, et saada kutsetunnistus. Põhioskusi ja -teadmisi tuleb demonstreerida harjutuskohtus, enne kui isikul lubatakse prokurörina kohtusse ilmuda. Ebaõnnestumise korral antakse veel üks võimalus, kuid kui katseid edukalt ei läbita, tuleb kogu koolitusprogrammist välja astuda.

Seejärel algab koolitusprogrammi põhietapp (minimaalselt 15 kuud, maksimaalselt 45 kuud). Põhietapp läbitakse mitmes töö- ja koolituskeskkonnas, sõltuvalt koolitusprogrammi kestusest ja isiklikust koolituskavast. Lihtsamate juhtumitega tegelevas prokuratuuris töötab koolitatav õigusassistendi, advokaadi asetäitja, või prokurörina, kuid tõsiste juhtumite puhul kohtunikuna. Võimalik on ka väline praktika. Pärast iga töö- ja koolituskeskkonnaga seotud etapi läbimist toimub prokurörikandidaadi, põhijuhendaja ning töö- ja koolituskeskkonna juhiga koolitatava üleviimise hindamine.

Juhendamisega tegelevad tegevjuhendajad. Peale selle pööratakse ühel päeval nädalas põhijuhendaja eestvedamisel tähelepanu õppeprotsessile, õpimapile ja koolituskavale ning uurimisprojektidele ja pädevusele, lõimides omavahel töö- ja koolituskeskkonna. Tegevjuhendaja ja põhijuhendaja juhendamise puhul keskendutakse üksnes õppimisele, mitte hindamisele.

Prokurörikandidaatidele pakutakse ka rahvusvahelise praktika võimalust. Selle raames võimaldatakse programmi AIAKOS Euroopa õigusosalase koolituse võrgustiku koolitusprogrammi osana erineva kestusega praktikat.

Põhikoolituse läbimine ja kvalifitseerumise protsess

Uue prokuröride põhiprogrammi jaoks välja töötatud hindamine põhineb prokurörikandidaadi omavastutusel oma koolitusprogrammi eest, ja stimuleeriva õpikeskkonna tagamisel, samuti ringkonnaprokuratuuride endi koolitusosalase panuse toetamisel ja põhijuhendaja juhendamisel. Eksamineerijate nõukogu hindab kandidaate vestluse ja õpimapi alusel, mille koostamise eest vastutavad koolitatavad. Õpimapp peab sisaldama mitmeid kohustuslikke koolituse läbimist tõendavaid materjale ja osa mapist võib koostada vastavalt kandidaadi soovile. Stimuleeriva õpikeskkonna tagamiseks on vaja, et koolitusprogramm toimuks turvalises keskkonnas ja et hindamine võimaldaks prokurörikandidaatidel võimalikult hästi areneda ja oma andeid rakendada. Me järgime seda põhimõtet nii palju kui võimalik, hoides õpetamise ja hindamise võimalikult palju lahus ning muutes hindamise läbipaistvaks ja objektiivseks. See võimaldab juhendajal täielikult keskenduda juhendaja rollile ja prokurörikandidaadi arendamisele. Tegevjuhendaja ja põhijuhendaja annavad siiski hindamisse oma panuse – nad peavad täitma iga mõne kuu järel õpimapi jaoks mitmeid tagasiside- ja hindamisvormi ning andma õpimapi sisule heakskiidu. Selleks et hindamissüsteem oleks läbipaistev ja objektiivne, peavad sellel olema selged

hindamiskriteeriumid ja selge menetluskord ning tuleb tagada võimalikult järjepidev usaldusväärsus hindajate seas. Selleks on vaja hindajate koolitust ja õiguskoolituse keskuse spetsialisti juhendamist. See avaldab head mõju ka hindamise kvaliteedile. Lisaks tagab koolitusprogrammi struktuur ka selle, et kandidaate ei hinnata rohkem, kui see on vajalik õiguslikust seisukohast. Kirjeldatud süsteem, mis hõlmab kindlaksmääratud hindamistähtaegu ja vajaduse korral täiendavat hindamist, vastab sellele eesmärgile. Seetõttu lähtub hindamissüsteem võimaluse korral koolitavatele suunatud paindlikkusest ning toetab ka didaktilisi uuendusi pädevuse arendamisel.

Pärast pädevuse hindamist sissejuhatava perioodi lõpus toimub oskuste test ja põhitunnistaja test. Koolitav planeerib need hindamised, kui ta leiab, et ta on nendeks valmis. Kogu koolitusprogrammi tulemus hõlmab asjaomaseid hindamisi, iga meeskonnajuhi panust ja õpimapi hindamist.

Koolitusprogramm ei hõlma üksnes õiguslaseid teadmisi hõlmavaid teste. Seda seetõttu, et sellised testid ei ühtiks põhitingimusega, et prokurörikandidaadid ise vastutavad oma koolituskursuse eest ja piisavate õiguslaste teadmiste omamine moodustab ilmselgelt suure osa sellest. Koolitusprogramm on üles ehitatud eeldusele, et koolitavatel on vajalikud õiguslased teadmised (või nad omandavad need iga töö- ja koolituskeskkonna etapi alguses). Hinnatavad lõplikud õpisaavutused hõlmavad ka õiguslaseid teadmisi, mida tuleb demonstreerida praktilise töö käigus. Seetõttu tuleb rõhutada, et prokurörikandidaadid peavad tagama, et nende õiguslaste teadmiste tase ei takistaks nende edusamme koolitusprogrammis tervikuna.

■ Viimati uuendatud: 11/06/2026

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.